

Διεθνής κρίση και οι προοπτικές της ελληνικής οικονομίας

Κέντρο Ερευνών προοδευτικής πολιτικής

16-1-2008

Επιθυμώ καταρχήν να ευχαριστήσω το κέντρο προοδευτικής πολιτικής που με κάλεσε σήμερα να συμμετέχω στον προβληματισμό και τον δημόσιο διάλογο για τις προοπτικές της εθνικής οικονομίας και βέβαια ως μόνος εκπρόσωπος του επιχειρηματικού κόσμου θα αναφερθώ με γνώμονα την άποψη που επικρατεί στην πλειονότητα αυτής της πλέον δημιουργικής μερίδας του πληθυσμού. Μετά από μια πρωτοφανή περίοδο οικονομικής ανάπτυξης οι εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών και των κεντρικών τραπεζών εδώ και αρκετούς μήνες δεν αφήνουν πολλά περιθώρια αισιοδοξίας: το 2008 θα είναι χρονιά υψηλότερου πληθωρισμού και χαμηλότερης ανάπτυξης, σε παγκόσμιο επίπεδο.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος συνεχίζει να αποδυναμώνεται για έκτο κατά σειρά μήνα. Η τάσης μόνο πρέπει να μας προβληματίσει διότι παρά την υποχώρηση του δείκτη κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2007, σε απόλυτες τιμές ο δείκτης αυτός εξακολουθεί να κινείται αρκετά υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου στην Ε.Ε. και στην Ευρωζώνη.

Η επιδείνωση του κλίματος στην Ευρώπη οφείλεται στη μείωση των προσδοκιών στον τομέα της Βιομηχανίας, του Λιανικού Εμπορίου και των Κατασκευών. Η καταναλωτική εμπιστοσύνη υποχωρεί στην Ευρωζώνη. Ο μόνος δείκτης που παρουσιάζει μικρή βελτίωση και στις δύο ζώνες αφορά τις Υπηρεσίες.

Η αλματώδης αύξηση των τιμών των πρώτων υλών, και ειδικά της ενέργειας, υποδαυλίζει τις πληθωριστικές πιέσεις –και την ακρίβεια. Η νομισματική πολιτική θα όφειλε, λοιπόν, να γίνει πιο σφιχτή. Παράλληλα, όμως, η

χρηματοπιστωτική κρίση υπονομεύει την ανάπτυξη ιδιαίτερα στις ΗΠΑ – οπότε η νομισματική πολιτική θα όφειλε να γίνει πιο χαλαρή.

Αντιλαμβάνομαι ότι η αντινομία αυτή βρίσκεται στην καρδιά του προβληματισμού, που πρέπει λογικά να απασχολεί όλους τους επαίοντες και να ανησυχεί τους κεντρικούς τραπεζίτες διεθνώς. Δεν είναι διόλου τυχαίο το γεγονός ότι οι κεντρικές τράπεζες, δεν χαράσσουν εδώ και αρκετό καιρό μία σταθερή γραμμή ως προς την μελλοντική πορεία των επιτοκίων.

Στην Ελλάδα που μετά από μία περίοδο δημοσιονομικής προσαρμογής, φτάσαμε στο όριο εκείνο που για τη συνέχισή της προσαρμογής απαιτούνται ριζοσπαστικά μέτρα. Θα ήταν λάθος να πιστεύαμε ότι αυτή η κρίση δεν θα επηρεάσει την ελληνική οικονομία και δεν μας αφορά. Δυστυχώς οι διεθνείς κρίσεις δεν σέβονται γεωγραφικά και πολιτικά σύνορα.

Δεν είναι περίεργο πως τόσο η Ε.Ε. όσο και το ΔΝΤ θεωρούν πως ο ρυθμός ανάπτυξης της χώρας μας θα επιβραδυνθεί. Αναπόφευκτα το χρήμα θα γίνει πιο ακριβό, με αποτέλεσμα την επιβράδυνση του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης. Σε λίγο θα συνειδητοποιήσουμε ότι τα νοικοκυριά δεν αντέχουν πια να στηρίζουν μία ανάπτυξη βασισμένη στην άνοδο της κατανάλωσης με βραχυπρόθεσμο δανεισμό. Η στεγαστική έξαρση που το τραπεζικό σύστημα χρηματοδοτεί με τόσο ζήλο κάποτε θα χάσει και αυτή τον δυναμισμό της αν αυξηθούν περαιτέρω τα επιτόκια . Η χώρα μας με το τεράστιο χρέος και με άλυτα σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα όπως το συνταξιοδοτικό, που καμιά κυβέρνηση δεν μπόρεσε να αντιμετωπίσει μέχρι σήμερα, έχει να αντιμετωπίσει πολλά σοβαρά θέματα με μεταρρυθμίσεις που πρέπει να γίνουν σε ένα πιθανώς λιγότερα ευνοϊκό διεθνές περιβάλλον.

Όπως ανάγλυφα αποδεικνύεται από τα τεράστια ελλείμματα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών– που έφτασαν το 11,4% του ΑΕΠ η διεθνής ανταγωνιστικότητά μας διολισθαίνει συνεχώς.

Η επιχειρηματική κοινότητα από την οποία προέρχομαι δρα μέσα σ' αυτό κράτος, αναπτύσσεται μέσα σ' αυτό, επηρεάζεται καθοριστικά απ' αυτό. Στις

δύσκολες περιόδους κάποιοι επιχειρηματίες επιδεικνύουν τόλμη διακινδυνεύουν. Κάποιοι βγαίνουν πιο ισχυροί από την όπια κρίση ενώ πολύ άλλοι θα εξαφανιστούν μια και απροετοίμαστοι, δειλιάζουν μπροστά στις προκλήσεις προσπαθώντας να διατηρήσουν το ξεπερασμένο χθες χάνουν το τραίνο.

Την διαφορά την κάνουν σε κάθε επιχείρηση αλλά και σε κάθε κοινωνία οι ηγέτες. Οι κοινωνίες που έχουν επιλέξει ικανές ηγεσίες επιλέγουν τη φυγή προς τα εμπρός. Στη δική μας περίπτωση, κάθε άλλη προοπτική είναι αδιέξοδη. Οι αναγκαίες αλλαγές πρέπει να προχωρήσουν με ρυθμούς ευθέως ανάλογους με την ένταση και έκταση της κρίσης. Αν δεν προχωρήσουμε γρήγορα, θα βουλιάξουμε.

Ενστικτώδης όμως τάση της κοινωνίας μας, αλλά και της πολιτικής διαχείρισης απέναντι στην κρίση, είναι να υποχωρήσει, να περιχαρακωθεί, να προσπαθήσει να διατηρήσει τα κεκτημένα, με τυφλή άμυνα. Οι κοινωνίες αυτές που αντιμετωπίζουν συνήθως τις κρίσεις με αντανακλαστικά σκαντζόχοιρου... είναι καταδικασμένες στην ηστέρηση. Διότι η γραμμή που χωρίζει το οικονομικό «κατενάτσιο» από την οικονομική οπισθοδρόμηση είναι εξαιρετικά λεπτή. Και μάλιστα δυσδιάκριτη. Οι κοινωνικές επιπτώσεις, όμως είναι και θα γίνουν ακόμα πιο ευδιάκριτες. Και σε τέτοιες περιπτώσεις, το βιοτικό επίπεδο της μεγάλης πλειοψηφίας των χαμηλών εισοδημάτων είναι αυτό που υποφέρει ενώ η κοινωνική ανασφάλεια μπορεί να δώσει τη θέση της ακόμα και σε κοινωνικές αναταραχές.

Παρά το αρνητικό για την επιχειρηματικότητα περιβάλλον, η σύγχρονη ελληνική επιχείρηση έχει επιδείξει δυναμισμό, τόλμη και υπευθυνότητα. Παρέκαμψε τη γραφειοκρατία, προσέλκυσε ξένα κεφάλαια, έκανε επενδύσεις, δημιούργησε θέσεις εργασίας, ξεπέρασε τα ελληνικά σύνορα και οικιοθελώς υιοθέτησε δικούς της κώδικες κοινωνικής ευθύνης.

Κυρίες & κύριοι

Βρισκόμαστε μπροστά στο παράδοξο μιας οικονομίας ανοικτής στον ανταγωνισμό και μιας κοινωνίας που δεν έχει προσαρμοστεί για να αντιμετωπίσει τη νέα κατάσταση, καθώς σε μεγάλο βαθμό εξακολουθεί να πιστεύει ότι μπορεί να απολαμβάνει τα εισαγόμενα καταναλωτικά αγαθά και προσπαθεί να λύσει τα προβλήματα με τις δικές της παρωχημένες συνταγές και τους αφορισμούς μέσα από τα ΜΜΕ για την ακρίβεια, την αισχροκέρδεια τα κάθε μορφής σκάνδαλα που μας εντυπωσιάζουν χωρίς όμως να παίρνουμε τα αναγκαία μέτρα για τον περιορισμό της διαφθοράς που όπως προχθές παρουσιάστηκε την ημερίδα της διεθνούς διαφάνειας επιβαρύνει με περίπου €600εκατ. /ετησίως την οικονομία και αποτρέπει τις ξένες επενδύσεις στον τόπο μας .

Παρά τις ανησυχητικές τάσεις στην παγκόσμια οικονομία και στο οικονομικό κλίμα όλοι μας βασίζουμε την ανάπτυξη μας στην Ασία της οποίας η συμμετοχή στην παγκόσμια οικονομία από 35% που είναι σήμερα μέχρι το 2020 εκτιμούμε ότι θα αντιπροσωπεύει το 43%. Ποιος πρέπει να είναι ο ρόλος της Ελλάδος στο παγκόσμιο γίνεσθαι? Τι κάνουμε για να αναπτύξουμε τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα και να εκμεταλλευτούμε τις ευκαιρίες αποτρέποντας τους κινδύνους της περιθωριοποίησης?

Επιτρέψτε μου να αναφερθώ στον Έλληνα επιχειρηματία και τη σύγχρονη ελληνική επιχείρηση, που βρίσκονται στη δίνη αυτής της κοσμογονικής διαδικασίας αλλαγών στην παγκόσμια οικονομία. Η επιχειρηματική κοινότητα δεν έχει την πολυτέλεια του χρόνου ούτε μπορεί να διατηρεί ψευδαισθήσεις.

Οι Έλληνες επιχειρηματίες γνωρίζουμε:

Πρώτον, ότι το μερίδιο των ελληνικών προϊόντων στη δική μας εγχώρια αγορά συρρικνώνεται καθώς τα προϊόντα μας εκτοπίζονται συνεχώς από ξένα.

Δεύτερον, ότι στις συνθήκες αυτές μόνη διέξοδος είναι η επιθετική διείσδυση στις αγορές του εξωτερικού μέσα και έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τρίτον, ότι για να διεισδύσεις στις αγορές αυτές και να εμπεδώσεις τη θέση σου πρέπει να είσαι ανταγωνιστικός.

Απ' όλα αυτά προκύπτει ένα βασικό συμπέρασμα: **Ο σύγχρονος πετυχημένος Έλληνας επιχειρηματίας δεν μπορεί παρά να είναι εξωστρεφής. Και μπορεί να είναι εξωστρεφής μόνο αν είναι ανταγωνιστικός**. Οι επιχειρηματίες αισθάνονται τη διεθνή αβεβαιότητα και τη δύσκολη εθνική συγκυρία.

Από την άλλη πλευρά, η κοινωνία μας εξακολουθεί, να λειτουργεί εθνοκεντρικά και συντηρητικά, με αποτέλεσμα η εξωστρέφεια, η βελτίωση της παραγωγικότητας και η ανταγωνιστικότητα να μην αποτελούν προτεραιότητα για τους πολιτικούς μας. Αυτοί ασχέτως κόμματος στην εξουσία συνεχίζουν να νομοθετούν και να αποφασίζουν καθημερινά βλέποντας το δέντρο και όχι το δάσος, προσθέτοντας στην πολυνομία και στην αντινομία που χαρακτηρίζει το πλαίσιο μέσα στο οποίο μπορούν μετ' εμποδίων όλοι όσοι το επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν και να παράγουν. Αναφερόμαστε όλοι συχνά στην ανάγκη αναπροσαρμογής του κράτους που ταλαιπωρεί τον πολίτη που ζητά φόρους χωρίς να πείθει για την χρηστή διαχείριση των φόρων που εισπράττει αλλά δεν κάνουμε σχεδόν τίποτα ουσιαστικά για να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα αυτά.

Κλείνοντας την παρέμβαση μου σ' αυτό τον δημόσιο διάλογο που προάγει τον προβληματισμό πιστεύω ότι η άνοδος του ΑΕΠ θα συνεχισθεί και το 2008, αλλά με βραδύτερο ρυθμό. Διευρύνονται όμως οι παράγοντες που δημιουργούν αβεβαιότητες για την επίτευξη των υψηλών αυτών ρυθμών. Η κοινωνία μας ορθός διακατέχεται από ανησυχία και ανασφάλεια για το σήμερα και το αύριο. Η διαχείριση αυτής της ανασφάλειας θα είναι η κύρια πρόκληση της Πολιτείας για το 2008 και τα χρόνια που έπονται.